

Stor-Elvdal kommune

Økonomi

Arkivsak: 2021/1019

Saksbehandler: Ann-Helen Rustad

Økonomiplan 2022-2025 med årsbudsjett 2022 for Stor-Elvdal kommune

Utvalg	Utvalgssaksnr.	Møtedato
Formannskapet	2021/59	24.11.2021
Kommunestyret		

Vedlegg

- 1 Økonomiplan 2022-2025 med Årsbudsjett 2022 - Rådmannens forslag
- 2 Vedlegg 1 - Selvkost VAR Årsbudsjett 2022 Rådmannens forslag
- 3 Vedlegg 2 - IKT samarbeidet SÅTE - Rådmannens forslag
- 4 Kommunale gebyrer 2022 for Stor-Elvdal kommune
- 5 Godtgjøring ombudsmenn_forslag fom B2022_03.11.2021
- 6 Saksutskrift - Sak Se-33-21 Budsjett kontroll- og revisjonsarbeidet 2022
- 7 Budsjett kontrollutvalget 2022

Rådmannens innstilling:

1. Forslag til økonomiplan for 2022-2025 med årsbudsjett 2022 (bevilgningsskjema drift (pkt. 7.1), økonomisk oversikt drift (pkt. 7.3), bevilgningsskjema investering (pkt.14.1), vedtas. Årsbudsjettet vedtas med netto utgift for sektorene (budsjettsskjema 1B pkt. 7.2).

2. Forslag til kommunale gebyrer 2022 for Stor-Elvdal kommune vedtas.

3. Det foretas følgende nye låneopptak i 2022:
Kr 53.537.000 som samlet lån eller spesifisert til enkelte investeringer, serielån med vektet avdragstid i henhold til investeringenes gjennomsnittlige levetid.
Det brukes av ubrukte lånemidler til videreutlån i 2022.

Rådmannen gis fullmakt til å ta opp lån der det kan oppnås best betingelser og signere gjeldsbrev.

4. Forslag til handlingsregler vedtas i hht pkt. 3.9 i økonomiplan 2022-2025 med årsbudsjett 2022.
5. Kommunestyret gir i flg. kommuneloven § 14-5 rådmannen budsjettfullmakter i henhold til nytt økonomireglement (egen sak i Kommunestyre 14.des 2021).
6. Overføring fra KF kommuneskogen i 2019 på 8,0 mill. kroner omdisponeres fra helsehus jf KS-vedtak til generelt disposisjonsfond og anvendes på lik linje med de andre frie midler.

Formannskapetets behandling i møte 24.11.2021:

Ap v/ Terje A. Hoffstad fremmet følgende tilleggsforslag:

- * Til formannskapetets disposisjon 500.000
- * Tilskudd samfunnshusene / grendeutvalg 150.000

(Etter en perioden med liten mulighet for aktivitet)

Forutsettes dekket av forventet tilleggsbevilgning på fremlagt statsbudsjett.

Votering: *Det ble stemt over hvert punkt. Tilleggsforslag fra Ap v/ Hoffstad ble vedtatt med 6 mot 1 stemme.*

SV v/ Ane Eriksen Hamilton fremmet følgende tilleggsforslag:

- * Pris på kinobiletter justeres til kr. 70 for barn og 150 for voksne
- * Punkt 5 i rådmannens forslag til vedtak strykes
- * Formannskapet ber rådmannen om å utrede en behovsprøvd ordning for kompensasjon av utgifter som følge av pålegg etter tilsyn av spredte avløpsanlegg. Dette ses i sammenheng med tilskuddsordninger fra Husbanken.

Votering: *Det ble votert over hvert punkt. SV sitt tilleggsforslag pkt. 1 og 2 ble enstemmig vedtatt. SV sitt tilleggsforslag pkt. 3 ble vedtatt med 6 mot 1 stemme.*

Votering: *Det ble til slutt votert over rådmannens forslag til vedtak med de vedtatte tilleggsforslagene, som ble enstemmig vedtatt.*

Formannskapet sin innstilling til kommunestyret:

1.Forslag til økonomiplan for 2022-2025 med årsbudsjett 2022 (bevilgningsskjema drift (pkt. 7.1), økonomisk oversikt drift (pkt. 7.3), bevilgningsskjema investering (pkt.14.1), vedtas. Årsbudsjettet vedtas med netto utgift for sektorene (budsjettsskjema 1B pkt. 7.2).

2.Forslag til kommunale gebyrer 2022 for Stor-Elvdal kommune vedtas.

3.Det foretas følgende nye låneopptak i 2022:

Kr 53.537.000 som samlet lån eller spesifisert til enkelte investeringer, serielån med vektet avdragstid i henhold til investeringenes gjennomsnittlige levetid.

Det brukes av ubrukte lånemidler til videreutlån i 2022.

Rådmannen gis fullmakt til å ta opp lån der det kan oppnås best betingelser og signere gjeldsbrev.

4.Forslag til handlingsregler vedtas i hht pkt. 3.9 i økonomiplan 2022-2025 med årsbudsjett 2022.

5.Overføring fra KF kommuneskogen i 2019 på 8,0 mill. kroner omdisponeres fra helsehus jf KS-vedtak til generelt disposisjonsfond og anvendes på lik linje med de andre frie midler.

- * Til formannskapetets disposisjon 500.000
- * Tilskudd samfunnshusene / grendeutvalg 150.000

(Etter en perioden med liten mulighet for aktivitet)

Forutsettes dekket av forventet tilleggsbevilgning på fremlagt statsbudsjett.

* Pris på kinobiletter justeres til kr. 70 for barn og 150 for voksne

* Formannskapet ber rådmannen om å utrede en behovsprøvd ordning for kompensasjon av utgifter som følge av pålegg etter tilsyn av spredte avløpsanlegg. Dette ses i sammenheng med tilskuddsordninger fra Husbanken.

Bakgrunn

Økonomiplan 2022-2024 m/årsbudsjett 2022 legges frem for behandling i formannskapet den 24. november 2021 og kommunestyre 14. desember 2021.

I henhold til kommunelovens kapittel 14 skal det vedtas et årsbudsjett og en økonomiplan for 4 år, som omfatter hele kommunens virksomhet og gir en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden. Årsbudsjettet er en bindende plan for kommunens midler og anvendelsen av disse i budsjettåret. Årsbudsjettet skal være realistisk. Det skal fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kommunen kan forvente i budsjettåret. Budsjettet skal være inndelt i en driftsdel og en investeringsdel. Formannskapets innstilling til årsbudsjett med de forslag til vedtak som foreligger, legges ut til alminnelig ettersyn 14 dager før behandling i kommunestyret.

Vurdering

Rådmannens forslag til budsjett og handlingsplan 2022 – 2025 er innrettet slik at kommunen holder en stø kurs framover der kommuneplanens hovedmål ligger til grunn.

Det er et stramt budsjett som i grove trekk viderefører dagens driftsrammer. Etter flere år med til dels kraftige kutt mener rådmannen at det er riktig å konsolidere driften på dagens nivå, så langt det er mulig innenfor de rammene kommunen har. Det er derfor i størst mulig grad unngått å gå inn på de store kuttene, i tillegg som enkelte muligheter for økte inntekter er pekt på. Dette er en bevisst prioritering som også er myntet på å skape mest mulig ro og stabilitet i organisasjonen neste år etter en turbulent og svært krevende periode.

Budsjettforslaget er basert på den avgåtte regjeringens forslag til statsbudsjett. Statsbudsjettet var i den restriktive enden av utfallsrommet som ble skissert i kommune-proposisjonen i mai. Rådmannen er spent på om den nye regjeringen og Stortinget vil styrke kommunenes økonomi. Vi har registrert at enkelte kommuner budsjetterer med en påplussing i sin budsjettet allerede før statsbudsjettet vedtas i desember. Det har rådmannen i Stor-Elvdal også vurdert, men valgt å ikke gjøre. Dersom det skulle komme en tilleggsproposisjon til kommunene i desember, bør dette bidra til å styrke avsetning til disposisjonsfondet som alltid er under press.

For neste år foreslås det å sette av ressurser fra disposisjonsfondet til blant annet bredbåndsutbygging og maling av tre kirker. Strand, Evenstad og Atnosen kirke.

Samtidig forslår rådmannen å omgjøre vedtaket der det i 2019 ble vedtatt å bruke 8 mill. kroner av fond til bygging av omsorgsboligen. Bruk av fond er etter rådmannens vurdering ikke bedriftsøkonomisk hensiktsmessig med dagens gunstige pris på låneopptak av samme sum.

Stor-Elvdal har opparbeidet et økonomisk handlingsrom grunnet brukbar likviditet, god avsetning de senere årene til disposisjonsfond og lav gjeldsbelastning. Dette handlingsrommet tas nå i stor grad ut gjennom en høy investeringstakt. Med investeringene blir Stor-Elvdal mer attraktiv, men samtidig skal og må vi rasjonalisere driften når det bygges ny barnehage, fritidsklubb og frivillighetssentral, når svømmebasseng og gymsal blir påbegynt, sammen med rehabilitering av Nav - lokaler. Det forutsettes oppstart i prosjektet for nye omsorgsboliger og

helsehus neste år. Enkeltprosjekt og summen av prosjekter vil kreve meget av egen organisasjon. Rådmannen foreslår derfor at deler av stillingene som direkte jobber inn mot prosjektene, delfinansieres med investeringsmidler neste år og i 2023. Med økte investeringer øker kommunens gjeld. I en periode med økende renter medfører dette at kommunens finanskostnader i form av renter og avdrag øker. Rådmannen advarer derfor mot vesentlige investeringene i årene som kommer, utover det som allerede ligger i økonomiplanen.

Oppvekstreformen trer i kraft 01.01.2022. Satsingen innenfor dette området må i større grad ses på tvers av sektorene. Kommunen er allerede godt i gang med å utvikle og forsterke det forebyggende arbeidet for barn og unge. Intensjonen med oppvekstreformen fra statens side er å gi kommunene incentiver og muligheter til mer forebygging og mer samarbeid på tvers av tjenester. Selv om reformen først og fremst regulerer barnevernet, er det enighet om at målene best oppnås gjennom endringer i hele oppvekstsektoren.

Det må også være fokus på å utvikle det regionale tjenestesamarbeidet med kommunene i Sør-Østerdalen. Alle prognoser tilsier at kommunen verken har finansielle eller menneskelige ressurser til å levere tjenester på dagens nivå i fremtiden. Det vil derfor være nødvendig å forsterke kulturen og incentivene for innovasjon. Det er i hovedsak gradvis innovasjon i hverdagen som bør være hovedsatsingen, men kommunen skal være åpen for å være med på radikal innovasjon hvis anledningen byr seg. I forlengelsen av dette har Stor-Elvdal kommune sammen med SÅTE - kommunene og Elverum, Åsnes og Våler, innledet drøftinger med HIKT i Hamar denne høsten. Rådmannen anbefaler at Stor-Elvdal forsterker intensjonen med å tiltre et større IKT-samarbeid i 2022-2023, enten alene eller sammen med ovenstående kommuner. Hovedgrunnene er todelt, men det fremstår åpenbart at stordriftsfordeler og utviklingskraft krever et langt større samarbeid og kompetansemiljø enn det vi har vært en del av de senere årene. Kompetanse, IKT og digitalisering er viktige grunnpillarer for å evne innovasjon i vår kommune - og for å øke graden av selvhjelpenhet for våre innbyggere.

Kommunen må ta et helhetsansvar inn mot realisering av kommuneplanen.

Dialog med innbyggerne i stort og smått er viktig inn mot vitalisering av planen. Når vi samtidig hører at enkeltområder kan og må prioriteres, betyr ikke det at enkeltsaker automatisk må rykke frem i køen av saker vi skal prioritere. Resultatet kan bli at langsiktig utviklingsarbeid må vike, og at ressursene ledes for smalt i én retning. Det er ikke lett for rådmannen med en liten organisasjon rundt seg å holde fast ved det langsiktige, når det forventes at man skal kaste alt man har i hendene, for å rette opp i saker enkelte kommer over eller brenner for. Det betyr ikke at man ikke skal løfte frem saker som politiker, men ha forståelse for at ikke alt blir prioritert like høyt og umiddelbart.

Kommunesektoren 2022 – det økonomiske opplegget

I statsbudsjettet legges det opp til en realvekst i kommunenes frie inntekter i 2022 med 1,6 mrd. kroner. Dette er helt nederst i det intervallet som ble angitt i kommuneproposisjonen for 2022. I tilknytning til realveksten kan det nevnes at anslaget for veksten i pensjonskostnader utover lønnsvekst i 2022 er nedjustert med 0,2 mill. kroner til 0,4 mill. kroner.

I kommuneproposisjonen var ikke noe av den angitte veksten i frie inntekter knyttet til statlige satsinger og prioriteringer. I statsbudsjettet har imidlertid regjeringen begrunnet 100 mill. kroner av veksten i frie inntekter med å legge til rette for flere barnehagelærere i grunnbemanningen (satsingen er fordelt etter delkostnadsnøkkel for barnehage). Regjeringen viser videre til at denne satsingen må ses i lys av ambisjonen om at 50 pst. av de ansatte i barnehagen skal være barnehagelærere innen 2025. Videre begrunnes 75 mill. kroner av

veksten med tiltak for barn og unges psykiske helse, herunder lavterskeltilbud (satsingen er fordelt etter delkostnadsnøkkel for kommunehelse).

Det er ingen endring i måltallet for skattens andel av samlede inntekter, med andre ord skal disse også i 2022 utgjøre 40 prosent av samlede inntekter. Oppjusteringen av skatteanslaget som skjedde i kommuneproposisjonen og som videreføres til 2022 (2,7 mrd. kroner) medfører at det må foretas en omfordeling innenfor de frie inntektene, fra skatt til rammetilskudd. I tillegg forventes økning i skattegrunnlaget som følge av god sysselsettingsvekst i 2022 (1,4 prosent) samtidig som forventede utbytteinntekter er oppjustert. Forslag om å justere ned den kommunale skattøren med 1,2 prosentpoeng til 10,95 prosent må ses i lys av dette.

Tilskudd som innlemmes i rammetilskuddet 2022:

- Tilskudd som innlemmes i rammetilskuddet 2022:
- Barnevernsreformen
- Grunnskole - Ekstra naturfagstime, lærernorm
- Basistilskudd til fastleger
- E-helseløsninger
- Barnekoordinator.

Renteutvikling

Norges Bank presenterer fire ganger i året en pengepolitisk rapport med vurdering av finansiell stabilitet. Rapporten vurderer bl.a. utsiktene for renten og inneholder anslag for utviklingen i norsk og internasjonal økonomi. I tråd med komiteens vurdering tilsier prognosen for styringsrenten at renten skal stige videre de neste årene. Mot slutten av 2024 anslås renten å være 1,7 prosent. Rentebanen innebærer at renten settes opp litt raskere og ender på et litt høyere nivå enn tidligere anslått.

Pris- og lønnsvekst

Norsk økonomi går godt, det er stor investeringsvilje i bedriftene og arbeidsledigheten anslås å holde seg lav. Stramt arbeidsmarked og etterspørsel etter arbeidskraft setter press på lønningene. I statsbudsjettet for 2022 er det tatt høyde for en forventet lønnsvekst på 3,2 prosent og en prisvekst på konsum- og investeringer på ca. 1,6 prosent. Kommunal deflator er da beregnet til 2,5 prosent (lønn teller 2/3). Det vil si at av de frie inntektene til Stor-Elvdal kommune på 181 mill. kroner, er om lag 1,8 millioner kompensasjon for forventet pris- og lønnsvekst fra 2021 til 2022. Budsjettet for 2022 presenteres i 2021-priser, men det er avsatt 2,7 mill. kroner på sentral post til kompensasjon for lønnsoppgjøret for 2022. Økonomiplanen 2022-2025 presenteres i 2021-priser.

Fra 2021 til 2022 har vi forutsatt lønnsvekst på 2,8%, og det ikke er lagt inn noen generell prisstigning. Det er innarbeidet en lønnsreserve på 2,7 mill. kr. i budsjettet for 2022.

Økonomisk balanse

Ny kommunelov presiserer kommunestyrets ansvar for langsiktig styring gjennom krav til etablering av finansielle måltall. Kommunestyret vedtok i 2018 økonomiske handlingsregler gjennom etablering av finansielle måltall, disse blir vurdert hvert år i forbindelse med budsjettvedtaket. Formålet med å etablere slike måltall og handlingsregler er å synliggjøre hva

som skal til for å ha en sunn økonomi over tid, og for å benytte det som beslutningsgrunnlag i budsjett- og økonomiplanprosesser.

Kommunen har nådd målene i sum de to siste årene, men det har vært utfordrende og uforutsigbart pga pandemien. Driften viser et mindreforbruk i 2021 og har vært over måltallene for et netto driftsresultat > 1,75 prosent, hvor disposisjonsfondene har blitt styrket og overstiger >10 prosent, og gjeldsgraden av brutto driftsinntekter er stabil. Dette vil ikke fortsette i økonomiplanperioden.

Eiendomsskatt

Stor-Elvdal kommune har i dag eiendomsskatt og samlet skatteinngang i 2021 er ca 9,2 mill. kroner etter eiendomskattelovgivningen §3 a) *faste egedomar i heile kommunen*. Bolig og fritidseiendommer har en promillesats på 4 mens næring og verker/bruk har 3 promille.

Rådmannen har vurdert og opprettholde forutsetning om 4 promille på boliger og fritidseiendommer og en økning på 0,5 promille til 3,5 promille på næring og verker/bruk i sitt budsjettforslag.

Avgifter og gebyrer

Avgifter og gebyrer utgjør en mindre, men ikke ubetydelig, andel av kommunens inntekter. Dette er i hovedsak brukerbetalinger for ulike tjenester som barnehage, SFO, pleie- og omsorgstjenester, husleieinntekter og kommunale eiendomsgebyrer. Nivået på avgifter og gebyrer fastsettes delvis gjennom statlige reguleringer og lovverk, delvis gjennom selvkostberegninger og i noen grad gjennom kommunens egne vedtak. Det vises til eget vedlegg (dokument) om selvkostgebyrer og eget vedlagt gebyrhefte for Stor-Elvdal kommune for 2022.

Startlån som boligsosialt virkemiddel

Stor-Elvdal har brukt startlånsordningen via Husbanken som et boligsosialt virkemiddel i ulik grad. Kommunen har en samlet utestående låneportefølje på om lag 7,3 mill. kroner mot snaut 50 lånekunder. Fra 2016 ble startlånsordningen gjennom Husbanken endret fra å være et toplån som kunne vurderes for alle grupper, til å bli en 100 prosent finansieringsordning for de som er «varig ute av stand til å skaffe bolig». Det har gjort at summene som årlig bevilges i startlån har økt betydelig. Det gis færre men større lån.

Stor-Elvdal kommune har i 2021 hatt en utlånsramme på 1,5 mill. kroner. I budsjettforslaget foreslås det ingen endring lånerammen i økonomiplanperioden.

Videreutlånsordningen er en låneordning med svært gunstige betingelser både hva gjelder renter og avdragstid. Retningslinjene for startlånordningen åpner for at det kan legges inntil 0,25 prosentpoeng påslag på gjeldende Husbankrente for å finansiere deler av forvaltningen av startlånordningen gjennom et rentepåslag. Rådmannen foreslår at det legges et rentepåslag på 0,25 prosent poeng på det renten Husbanken tilbyr overfor låntakerne for å finansiere oppfølgingen av ordningen. Lånebetingelsene vil fortsatt være av de beste i markedet.

Pensjon

Pensjonskostnadene har over flere år tatt en stadig større del av kommunens inntekter og driftsramme. For 2022 vil nivået ligge rundt 17,5 mill. kroner inkludert amortisert premieavvik på om lag 5,7 mill. kroner. Pensjonspremien til Kommunenes Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK) vil være rundt 17,5 mill. kroner. Pensjonskostnadene vil utgjøre rundt 6,0 prosent av kommunens disponible ramme.

Endret pensjonsordning for medlemmer født i 1963 og senere, samt endring i samordning med folketrygden for medlemmer født i 1954 og senere, medfører et samlet lavere krav til premiereserve per 1.1.2020. Dette medfører at KLP har tilbakeført til sammen 23,2 milliarder av premiereserven til kommunene. Stor-Elvdal kommunes andel av tilbakeføring for pensjonsordningene utgjorde litt i overkant av 15,0 mill. kroner. Rådmannen har i budsjettet for 2022 innarbeidet en bruk av ekstraordinær tilbakeføring på 2,2 mill. kroner pr år som vil gi en redusert KLP sats i perioden.

Det er lagt opp til en pensjonssats i KLP fellesordning på 15,72 prosent (inkl. arbeidstakers andel), KLP sykepleierordning på 15,11% (inkl. arbeidstakers andel), og for ordningen i SPK er det lagt til grunn en pensjonssats på 10,37 prosent (inkl. arbeidstakers andel).

Drifts- og kapitaltilskudd til private barnehager

Kommunen har finansieringsansvar for private barnehager. Satsene for tilskudd til drift av private barnehager blir beregnet ut fra gjennomsnittlige driftsutgifter i kommunens egne barnehager. For Stor-Elvdal kommune beregnes satsene for 2022 med bakgrunn i kommunens regnskap fra 2020. Private barnehager har krav på 100 prosent av det de kommunale barnehagene får i offentlig finansiering.

Driftstilskuddene for de private barnehagene vil være:

Satser for kommunalt tilskudd	2022	Ut fra regnskap
Satser driftstilskudd pr.heltidsplass 0-2 år		277 939
Satser driftstilskudd pr.heltidsplass 3-6 år		136 263
Kapitaltilskudd, statens satser		9 400
Tilskuddsprosent	2022	100,00 %

Kommunen skal gi kapitaltilskudd til private ordinære barnehager per heltidsplass på 9 400 kroner i 2022. Hvis den private ordinære barnehagen er ny eller har en stor økning i godkjent areal, skal kommunen gi barnehagen kapitaltilskudd per heltidsplass for dette arealet ut fra barnehagens godkjenningsår etter følgende tabell:

Godkjenningsår	Kr pr heltidsplass
Til og med 2013	9 400
2014-2016	17 100
2017-2019	18 900
2020-2021	20 900

Kapitaltilskudd per heltidsplass i nye barnehager eller barnehager med økning i godkjente areal.

Handlingsreglene

Kommunene skal utarbeide finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi er tatt inn i kommuneloven § 14-2, bokstav c.

Bestemmelsen innebærer en plikt for kommunestyret og fylkestinget til å fastsette finansielle måltall som hjelpemiddel i den langsiktige styringen av kommunens eller fylkeskommunens økonomi. Med finansielle måltall siktes det til politiske målsettinger for kommunens eller fylkeskommunens økonomiske utvikling. Bestemmelsen må også ses i sammenheng med kommunestyrets og fylkestingets ansvar for en langsiktig økonomiforvaltning, jf. § 14-1, 1. ledd (generalbestemmelsen).

Handlingsregler/finansielle måltall i økonomiplanperioden;

	Regnskap 2020	Rev budsjett 2021	Budsjett 2022	2023	2024	2025
Resultatgrad	0,50 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %
Lånegjeld	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %
Disposisjonsfond	7,5 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %

Kommunens finansielle måltall beregningsnøkkel:

- Resultatgrad i % -netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter (økonomisk oversikt drift)
- Gjeldsgrad/Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter
- Disposisjonsfond i % av brutto inntekt
- Likviditetsgrad > 2%

Konklusjon

I budsjettet er for 2022 det i størst mulig grad forsøkt å ta hensyn til de innspill som har kommet fram gjennom ulike møter med folkevalgte, dialogseminar og flere budsjettmøter med sektorlederne. Det er foreslått netto bruk av disposisjonsfond på 5,3 mill.kr. for 2022 vis alle tiltak blir gjennomført. I budsjettdokumentets innledning har vi redegjort for budsjettforutsetningen i økonomiplanen og budsjett 2022 med kjente rammer og forutsetninger. De ulike målsetningene kommer frem under sektorene sine presentasjoner, finans og planlagte investeringer.

Økonomiplan 2022-2025 med årsbudsjett 2022, kommunale gebyrer for 2022 foreslås vedtatt.